

Täysistunto

Tiistai 21.6.2022 klo 14.00—18.24

9. Hallituksen esitys eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 62/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 13/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 13/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskusteluun, edustaja Lehto.

Keskustelu

17.20 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kaikki näkevät ja ymmärtävät, että hallituksen valitsemat keinot tässä lakiesityksessä ovat vääriä ja tehottomia ja johtavat todennäköisimmin yli 55-vuotiaiden työttömien toimeentulon heikkenemiseen ilman, että heidän mahdollisuutensa työllistyä uudestaan paranisivat oleellisesti. Tämä vaikuttaa myös ikääntyneiden työttömien eläkekertymään heikentävästi. Eläkeputken poistaminen on selvä heikennys työttömien toimeentuloturvaan työttömyyden pitkittyessä. Hallituspuolueet ja etenkin sen vasen laita, teidän omia sanojanne lainaten: "Kuinka te kehtaatte?" Ja eiväthän he kehtaakaan, kun ovat pois täältä salista tänäänkin — paitsi edustaja Viljanen, siitä kiitos.

Eläkeputken poistaminen voi johtaa entistä useampien ikääntyvien työttömien putoamiseen ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta työmarkkinatuella. Tämä tarkoittaa käytännössä valtion rahoitusosuuden lisääntymistä sekä työmarkkinatuen, asumistuen ja toimeentulotuen käytön kasvua. Eläkeputken poistuminen vaikuttaa ihmisiin eri tavoin asuinpaikasta riippuen. Työllistyminen on usein helpompaa kasvukeskuksissa kuin kasvukeskusten ulkopuolella. Työuran loppupäässä työttömäksi jääneillä voi olla vaikeuksia löytää uutta työtä riippumatta työntekijän omasta aktiivisuudesta.

Arvoisa puhemies! Muutosesityksen johdosta kuntien kustannukset tulevat kasvamaan sekä toimeentulotuen perusosan rahoituksen että velvoitetyöllistämisen kautta. Lisäpäiviin oikeutetut henkilöt eivät ole olleet aiemmin kunnan lakisääteisen velvoitetyöllistämisen piirissä, koska nämä ovat saaneet edelleen työttömyyspäivärahaa. Esityksestä puuttuu arvio siitä, millaiset vaikutukset sillä on viranomaisten toimintaan, millaisia vaikutuksia velvoitetyöllistämällä on kuntiin, kun kunnan on järjestettävä työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi. Työntekomahdollisuus tulee järjestää siten, että henkilö voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyessä. Mikäli aiemmin lisäpäiviin oikeutetut henkilöt siirretään kuntien lakisääteisen velvoitetyöllistämisen piiriin, ehdotettu muutos on verrattavissa kunnille annettavaan uuteen tehtävään, johon kunnille on osoitettava 100 prosentin rahoitus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös uutta muutosturvakokonaisuutta 55 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka on irtisanottu taloudellisella tai tuotannollisella irtisanomisperusteella tämän oltua saman työnantajan palveluksessa viisi vuotta. Esityksen mukaan muutosturvakoulutuksen arvo voi olla enintään yhtä suuri kuin irtisanotun henkilön kahden kuukauden palkkaa vastaava summa ja koulutuksen enimmäispituus kuusi kuukautta. Koulutusten hankinta ja tarjoaminen tulee olemaan haasteellista, koska samantyyppistä koulutusta tarvitsevien työnhakijoiden palkat riittävät eripituisiin koulutuksiin. Matala-palkka-alojen työntekijöiden saama muutosturvakoulutus tulee olemaan laadullisesti heikompaa ja muita työntekijöitä suppeampaa, mikä on samalla myös syrjivämpiä.

Hallituksen esityksen mukaan tulee irtisanovalle työnantajalle kohdistettava muutosturvamaksu olemaan pienempi kuin nykyinen lisäpäiviin liittyvä omavastuumaksu, keskimäärin puolta pienempi. Onkin todennäköistä, että nykyistä omavastuumaksua pienempi muutosturvamaksu johtaa siihen, että 55 vuotta täyttäneitä työntekijöitä irtisanottaisiin nykyistä enemmän, jolloin hallituksen lakiesityksellä lisätään ikääntyneen työväestön työttömyyttä. Mikäli esitetty lainsäädäntö tulee voimaan, työnantajat tulevat säästämään keskimäärin noin puolet entisestä omavastuumaksusta.

Muutosturvapaketti on heikennys nykytilanteeseen verrattuna myös sen käyttöalan rajauksen suhteen. Muutosturvan pariin pääsisi vain, jos on irtisanottu tuotannollis-taloudellisista syistä, kun eläkeputkeen on päässyt kaikissa tapauksissa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan työssäjaksamisen tueksi 55 vuotta täyttäneille saman työnantajan palveluksessa kolme vuotta olleille työntekijöille mahdollisuutta siirtyä halutessaan osa-aikatyöhön. Velvollisuutta työnantajalla osa-aikatyön järjestämiseen ei kuitenkaan ole, jos se ei ole työn järjestelyihin liittyvistä syistä mahdollista. Työttömyysturvalaissa tarkoitettujen työttömyysetuuksien perusteita ei myöskään muutettaisi, jolloin työajan oma-aloitteisen lyhentämisen perusteella ei jatkossakaan voitaisi maksaa soviteltua työttömyysetuutta. Kyse olisi siis omakustanteisesta työajan lyhentämisestä, joka myös pienentää tulevaa eläkettä. Tämä esitys siis lisää eläkeläisköyhyyttä.

Arvoisa hallitus ja etenkin sen vasemmistopuolueet, eläkeputkella on suuri vaikutus ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien säädylisen toimeentulon turvaamisessa. Nyt te vlette sen kuitenkin pois, ja toistan: ”Kuinka te kehtaatte?”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi, edustaja Lohi poissa. — Edustaja Viljanen.

17.26 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Työllisyysasteen nousu on yksi hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita, ja jos katsotaan viimeisimpiä toukokuun työllisyystilastoja, niin meillä on työllisyys on historiallisen korkealla tasolla. Jos verrataan vuoteen 2019 ja sen vuoden toukokuuhun, niin meillä on 97 000 työllistä enemmän kuin silloin, ja se on mielestäni kelpo suoritus siihen nähden, millaisia aikoja tässä ajanjaksossa on eletty.

On kuitenkin ihan selvää, että työllisyystavoitteen saavuttamiseksi on edelleen lisättävä osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien ja maahanmuuttajien osallistumista työmarkkinoille. Huomiota on kiinnitettävä myös toimiin, joiden työllisyysvaikutus näkyy vasta viiveellä. Hyvä työura ei pääty siihen, kun ihminen täyttää 50 vuotta, eikä sen pitäisi päättyä vielä pitkään aikaan sen jälkeenkään. Tosiasia on, että työelämä muuttuu, ja tähän muutokseen vastaamiseksi tarvitsevat erityisesti tukea tarvitsevat ryhmät tehokkaita ja toimivia työkaluja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

Nyt tehdyt muutokset perustuvat tutkittuun tietoon siitä, millä keinoilla työllisyyttä voidaan vahvistaa, ja siksi myös sosiaali- ja terveystieteiden tutkimukset pitää näitä toimia perusteltuna. Esityksessä ehdotetaan uutta muutosturvakokonaisuutta 55 vuotta täyttäneille palkansaajille, jotka on irtisanottu taloudellisella tai tuotannollisella irtisanomisperusteella oluttaan saman työnantajan palveluksessa viisi vuotta. Tällä parannetaan niin irtisanottujen tuloja kuin osaamistasoa. Toisin kuin nykyisessä muutosturvassa, uudessa muutosturvassa irtisanovan työnantajan koko, käytännössä sen palveluksessa olevien työntekijöiden määrä, ei vaikuttaisi irtisanotun oikeuteen saada muutosturvana tukea uudelleen työllistymiseensä.

Esityksessä myös ehdotetaan, että 55 vuotta täyttäneiden oikeutta työajan lyhentämiseen vahvistetaan työaikalakiin tehtävillä muutoksilla niin, että 55 vuotta täyttäneellä, saman työnantajan palveluksessa vähintään kolme vuotta olleella työntekijällä olisi vastaava oikeus työajan lyhentämiseen kuin nykyisin on varhennetun vanhuuseläkkeen tai osittaisen sairausloman kohdalla. Osa-aikatyötä koskevan ehdotuksen tavoitteena on työssä pysymisen edistäminen työn vapaaehtoista joustavuutta lisäämällä ja sitä kautta työssä jaksamista edistämällä. Tätä kautta edistetään työurien pidentämistä ja ikääntyvien työllisyyttä.

Näiden nyt esitettyjen muutosten lisäksi tarvitaan toki myös työelämän kokonaisvaltaista tukea, että ihminen pääsee tekemään työtä, jonka kokee itselleen sopivaksi ja merkitykselliseksi. Myös työolojen pitää olla työpaikalla kunnossa.

Tavoitteet ovat tärkeitä, mutta kuten missä tahansa uudistuksessa, myös tässä tavoitteiden toteutumisen seuranta on tärkeää. Jos selkeästi huomaisimme, että jokin ei toimi, on oltava valmius myös tehdä muutoksia. Hyvä ja merkityksellinen työura on meistä jokaisen oikeus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: — Edustaja Juuso.

17.29 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Kun aikoinani nuorena tyttönä menin Ruotsiin töihin suklaatehtaalle, niin muistan, että siellä oli sellaiset säännöt, että jos työntekijöitä piti vähentää, niin se, joka oli viimeksi tullut taloon, myöskin lähti ensimmäisenä. Eli se tapa, mikä Suomessa on, se mahdollisuus syrjiä ikääntyviä työntekijöitä, on minusta todella epäoikeudenmukainen, ja olisin odottanut, että sitä jollakin tavalla voitaisiin korjata paremmin kuin mitä tällä esityksellä on tehty.

Tämän esityksen tavoitteet ovat sinänsä hyviä — halutaan parantaa ikääntyvien työntekijöitten työllistymismahdollisuuksia tämmöisellä muutosturvakoulutuksella — mutta perussuomalaisen ryhmä ei usko, että tämä on toimiva tapa, vaan tämä periaatteessa johtaa siihen, että kun ne lisäpäivät poistetaan, niin ikääntyvät ihmiset joutuvat jossakin vaiheessa toimeentulotuen, asumistuen ynnä muun sosiaaliturvan piiriin, koska heidän työssäolotatuksensa ei millään tavalla nouse, kun ikää tulee lisää. Emme usko, että siinä nämä lyhyet muutosturvakoulutukset kovin paljon auttavat. Totta kai ymmärrän, että hallitus tässä tekee parhaansa ja tarkoituksena on se, että ikääntyvät työntekijät pysyisivät työmarkkinoilla pitempään, koska meillä on tällä hetkellä pulaa työntekijöistä. Sen vain on käytäntö osoittanut, että näin ei käy. Jostain syystä ne ikääntyvät sieltä ensimmäisenä lähetetään sitten pois, kun tarpeeksi hyvä syy on. Emme kannata tätä lisäpäivien poistoa ollenkaan. Tämä ei mielestämme johda siihen toivottuun lopputulokseen.

Toinen asia, mitä tässä esitetään, on se, että ikääntyvä työntekijä voisi halutessaan siirtyä tekemään lyhyempää työaikaa elikkä porrastetusti lyhentää sitä työaikaa, jotta se eläk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

keelle jääminen ei olisi niin iso muutos sitten joskus, kun kokonaan jää vanhuuseläkkeelle, plus että se työssäjaksaminen olisi parempaa, kun voisi porrastetusti lyhentää sitä työpäivää. Tätä ajatusta olen puolustanut pitkään, mutta tässä esityksessä se on vesitetty sillä, että ensinnäkään työaikaa ei voi lyhentää, mikäli työnantaja ei siihen suostu, eli se on jo sillä vesitetty, että työnantaja voi sen kieltää. Toinen asia on sitten se, että se tulisi tehdä kokonaan omalla kustannuksella. Se on myöskin seikka, mikä on jo mahdollista. Tällä hetkelläkin on mahdollista sopia työnantajan kanssa siitä, että siirtyy lyhyemmälle työajalle ja maksaa, jää omalla kustannuksellaan sitten pois.

Senkin takia, että tällä lailla säädetään asiasta, mikä on mahdollista jo nykyainsäädännössä, pidämme tätä ihan turhana ja tulemme esittämään toisessa käsittelyssä hylkyä tälle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

17.32 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa ikääntyvien työntekijöiden työssäoloa. Tätä lisäpäiväoikeuden alarajaahan on korotettu useaan otteeseen vuosien varrella, ja tutkimuksissa on havaittu, että lisäpäiväoikeuden menettäneissä ikäryhmissä työllisyys on vahvistunut. Tässä esityksessä tavoitteena on nimenomaan vahvistaa näiden yli 55-vuotiaiden ihmisten työllisyyttä ja sitä kautta pidempiä työuria.

Valiokunta kävi tätä esitystä perusteellisesti läpi, ja täällähän tulee uutena tämä muutosturva, joka tukee muutosturvakoulutuksen kautta myös koulutusmahdollisuutta. Ja ehkä isona asiana on se, että myös kannustetaan ja tuetaan ikääntyneiden työntekijöiden mahdollisuutta osa-aikatyöhön ja on erilaisia keinoja työssäjaksamiseen.

Jollain tavalla Suomen työmarkkinat ovat siinä mielessä erilaiset, jos verrataan muihin Pohjoismaihin, että meillähän usein, kun lähdetään irtisanomaan ja muuta, toimet kohdistuvat ikääntyneisiin työntekijöihin. Nyt osin myös tämän tyyppiset esitykset pyrkivät puuttumaan siihen, että me pidetään ihmisistä huolta, ihmiset pystyvät työskentelemään sinne työuran loppuun asti ja heidän työssäjaksamistaan vahvistetaan. Ylipäänsä meidän työurat varmasti tulevaisuudessa vielä pitenevät.

Ehkä loppuun vielä haluaisin sanoa, että valiokunta ja hallituskin pitävät tärkeänä sitä, että me vahvistetaan tätä asenneilmastoa, jossa nimenomaan ikääntyneet työntekijät nähdään voimavarana. Tutkimusten mukaan ikä itsessään ei vaikuta työ- ja toimintakykyyn eikä osaamisen kehittämiseen ennen vanhuuseläkeikää, eli tämmöiseen ikäsyrintään ja muuhun pitää puuttua työmarkkinoilla. Näiden meidän selvitystenkin mukaan meidän tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota turvallisten ja työkykyä tukevien työolojen kehittämiseen kaikenikäisten osalta työuran eri siirtymävaiheissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

17.35 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tähän asiaan otan kaksi näkökulmaa. Toinen on kansantaloudellinen näkökulma, ja toinen on sitten tämmöinen yksilökohtainen näkökulma.

Jos ensin lähdetään tästä kansantaloudellisesta lähtökohdasta, niin sen verran muistellaan vanhoja, että kun Antti Rinteen hallitus aikoinaan perustettiin, se heti kärkeen lisäsi huomattavan määrän valtion menoja, ja niitä oli tarkoitus sitten rahoittaa sillä, että työllisyys paranee, ja nimenomaan sellaisella työllisyyden kasvulla, joka myös vahvistaa val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

tionaloutta — ei siis pelkästään sillä, että luodaan yhteiskunnan tukemia työpaikkoja, vaan ihan aitoja työpaikkoja. No, Rinteen/Marinin hallituksen työssä tämä esitys, jota siis kannatan, on ollut lähes ainoa esitys, joka on tähän tavoitteeseen — yhdessä jo aiemmin tehdyn tämän ikärajan vuodella noston kanssa — ja joka palvelee sitä tavoitetta. Ja tietysti kuvaa aika lailla, että tätä ainoatakin, jolla hieman yritetään myös valtiontaloutta vahvistaa, perussuomalaiset vastustavat. Mutta tämä toki vain pieneltä osalta vastaa siihen tarpeeseen, jonka hallitus itse itselleen asetti. Eli hallitus on... Olisiko noin viidennes suurin piirtein saatu aikaan näillä hallituksen tekemillä päätöksillä niistä päätösperäisistä työpaikoista, joilla alun perin piti liikkeelle lähteä. Tämähän on sillä tavalla myös merkittävä kysymys, että yksi syy, että kokoomus ei ole tässä nykyisessä hallituksessa, on nimenomaan se, että me vaadimme jo hallitusneuvotteluissa — tai -tunnusteluissa, neuvotteluissa ei oltu — sitä, että näitä reformeja pitää tehdä ja valtiontaloudesta kantaa huolta, jos tehdään lisämenoja. Muille riitti se, että tehdään näitä työllisyystavoitteita, joita ei noudatettu. Työllisyys on toki noussut, mutta se on eri asia, koska se liittyy sitten tähän velkaelvytykseen, jota koronan puolella on tehty ja niin poispäin.

No, sitten tällainen yksilökohtainen lähtökohta, johon kieltämättä edustaja Nurminen myöskin viittasi äsken varsin hyvin: Nythän tässä ajatellaan niin — olen itse muuten täytännyt 55, että asia on sikäli läheinen — että tämä on joku onnena, kun pääsee tähän eläkeputkeen. Tosiasia on se, että heidän, jotka eläkeputkeen jäävät, eläkkeensä jää lähes 20 prosenttia pienemmäksi verrattuna niihin, jotka tekevät koko työuran, ja se on muuten aika iso asia, jos sattuu olemaan niitä eläkevuosia vielä paljon. On hyvä tässä esityksessä, että tässä on tämä muutosturva, tämä koulutusmahdollisuus, että haetaan niitä uusia työmahdollisuuksia. Mutta aivan varmaa on, kuten aiemmista päätöksistä tiedetään jo, että ihan varmasti kun tämä eläkeputki poistuu, näitä irtisanomisista ja henkilövähennyksistä ei kohdistu niin paljon näihin yli 55-vuotiaisiin kuin aikaisemmin. Se käytäntö muuttuu, koska tähän asti on ollut kaikkein helpointa pistää heidät heti ensimmäisenä eläkeputkeen ja sitten vasta on ruvettu miettimään, keitä muita mahdollisesti irtisanoaan. Tämä käyttäytymisvaikutus on jo aiemmista päätöksistä nähtävissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Meri.

17.38 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Olin muutaman ajatuksen ajatellut tästä sanoa, mutta nyt oli kyllä pakko tulla tänne eteen, koska kokoomuksen edustaja Satonen piti kyllä aika erikoisen puheenvuoron.

Ensinnäkin, jos mennään kokoomuksen talouslinjaan siitä, mistä säästöt otetaan, niin olen huomannut lähinnä sosiaaliturvaleikkaukset kaikkein vähävaraisimmilta. En ole koskaan kuullut, että kannattaisitte — vaikka puhutte siitä, että asiat pitää laittaa etusijajärjestykseen — meidän perussuomalaisen esityksiä muun muassa kehitysavun leikkaamisesta, [Arto Satosen välihuuto] haitallisen maahanmuuton juurisyiden torjumisesta tai tällaisia hyvin keskeisiä esityksiä, joita meillä on ollut.

Mutta mennään nyt tähän esitykseen, josta te sanoitte, että se on erittäin hyvä. Otan tästä esityksestä asioita. Esityksessä irtisanottavalle työnantajalle kohdistettava muutosturvamaksu tulee olemaan pienempi kuin nykyinen lisäpäiviin liittyvä omavastuumaksu. Työnantajan koko otettaisiin omavastuumaksua vastaavalla tavalla huomioon maksua määriteltäessä, mikä tarkoittaisi, ettei maksua määrittäisi pienille työnantajille ollenkaan. Perussuomalaisen valiokuntaryhmä pitää todennäköisenä, ettei nykyistä pienempi oma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

vastuumaksu johda siihen, että 55 vuotta täyttäneitä työntekijöitä irtisanottaisiin nykyistä vähemmän, vaan vaikutus on todennäköisimmin päinvastainen. Se siitä kokoomuksen huolesta, että ihmisillä olisi pitkä työura. Monet sen ikäiset ihmiset ovat äärettömän arvokkaita osaajia.

Ja edelleen muutosturvapaketti on heikennys nykytilanteeseen verrattuna myös sen käyttöalueen rajauksen suhteen. Muutosturvan pariin pääsisi vain, jos on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä, kun eläkeputkeen on päässyt kaikissa tapauksissa aiemmin. Kun te puhuitte niistä valtavista säästöistä: nyt puhutaan myös yksilöistä, keihin tämä, edustaja Satonen, kohdistuu — kokoomus unohtaa, että ihmiset eivät ole pelkkiä lukuja. Hallituksen esityksen mukaan muutosturvapaketti vahvistaisi työllisyyttä noin 400 työllisellä. Hyvä, hienoa, hienoa, mutta muutosturvapaketin vaikutukset viranomaistyöhön ovat huomattavat, ja on todennäköistä, että pakettiin käytetyt resurssit ovat poissa muusta työvoimapaikpalvelun toiminnasta. Ja en tiedä sitten, missä se kokonaissäästö teidän mielestänne on.

Ja kyllä toivoisin hallitukselta — nyt täällä on esimerkiksi entinen sosiaali- ja terveysministeri Pekonen ja sosiaalidemokraattien työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen Nurminen — kuulkaa, mieluummin porkkanaa kuin keppiä. Jos te maksaisitte esimerkiksi työnantajille, jotka eivät luovu näistä meidän arvokkaista yli 55-vuotiaista työelämässä, jonkinlaisia bonusta tai jotain sivukulualennuksia, niin eikö se olisi parempi kuin se, että ihmisen muutosturva heikkenee niin sanotusti? Eikö se olisi parempi näin päin? Minä ainakin ajattelen, että porkkana on aina parempi kuin keppi.

Näistä syistä perussuomalaisten valiokuntaryhmä on päätnyt näihin esityksiin, ja annan mielelläni teille näitä meidän ideoita — meillä oli ryhmässä erittäin hyviä ideoita siihen, miten saisimme työnantajat pitämään meidän ikäihmiset töissä. He eivät ole omasta syystään jääneet vaille työtä. Tiedämme jokainen, että kun enemmän ikää tulee, niin on hyvin vaikeaa päästä sinne työhaastatteluun, kun pitäisi olla valtavan kokenut, mutta pitäisi olla mielettömän pitkä työura ja sitten pitäisi olla kuitenkin nuori. — Kiitos. [Rami Lehto: Vasemmisto on lähtenyt kokoomuksen linjoille!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.42 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ei ihan käynyt selville tuosta edustaja Meren puheenvuorosta, vastustaako hän koko esitystä vai vastustaako hän tätä muutosturvaa, mutta joka tapauksessa, jos lukee tätä hallituksen esitystä, ei tarvitse lukea kuin tämä kohta ”Esityksen pääasiallinen sisältö”, joka on siinä ensimmäisenä, ja siinä todetaan: ”Tämän esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä 8 300 hengellä vuoden 2029 loppuun mennessä, ja lisäksi työllisyyttä parantava väliaikainen varantovaikutus on tuhat työllistä.” Tämä on aika iso juttu. Se täytyy tässä yhteydessä ymmärtää.

Sitten korjaan sen verran edustaja Meren lausuntoa, että kun te puhuitte näistä sosiaali-tuista, niin en tiedä, olemmeko kaikkia perussuomalaisten esityksiä kannattaneet, mutta tuemme kyllä sitä hallituksen tekemää esitystä, että pienimpiä sosiaalietuuksia korotettiin nyt tämän inflaation aikana jo kesken vuoden. Se oli mielestämme erittäin, erittäin hyvä esitys nimenomaan tässä tilanteessa, missä me nyt ollaan. Nyt eletään niin kuin poikkeuksellista aikaa. Toki olisi hyvä, että saataisiin vielä siihen tuloveronkevennyksiä päälle kaikille palkansaajille, yrittäjille ja maanviljelijöille ja eläkeläisille tukemaan ostovoimaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

mutta se menee ehkä vähän toisen sektorin asiaksi. Otin sen puheeksi, kun se äsken kävi ilmi.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lopuksi tästä sellainen näkökulma, että tämä on tärkeä kohta, että kun ihminen ikääntyy mutta on työkykyinen ja työhaluinen, kuten varmasti hyvin pitkälle kaikki ovat, olisi mahdollisuus osa-aikatyöhön. Itse asiassa Singaporessa on käytössä sellainen malli, että työehtosopimuksia ikääntyneille räätälöidään sillä tavalla, että osa-aikatyö on mahdollista ottaa käyttöön. Voidaan siis lyhentää työaikaa tai voidaan keventää vastuita. No, se johtaa myös muutoksiin palkassa, mutta samaan aikaan sitten voidaan käyttää varhaiseläkejärjestelmää tukemassa tätä yhtälöä. Mielestäni tällaisia asioita meidän pitäisi ottaa huomioon.

Se on ihan totta, että kaikissa ammateissa ja kaikissa työtehtävissä ihmisen työkyky ei säily sinne eläkeikään asti täysimääräisenä, ja tämä tulee ottaa huomioon, ja se on ihan viisasta politiikkaa, mutta kyllä meidän tulee tähdätä siihen, että meidän työurat pitenevät. Mitään muuta keinoa meillä ei ole rahoittaa näitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluita, ja luulen, että kaikki meillä haluavat, että meillä on jatkossakin laadukas koulutus ja terveydenhoito, kohtuullinen sosiaaliturva ja turvallisuuspalvelut kunnossa. Eli tässä suhteessa tämä on ainoa mahdollinen tie, että työllisyyttä edistetään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

17.45 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Kaikista tärkeintä on työllisyyden vahvistaminen ja myös ennen kaikkea se, että me pidetään ikääntyneistä työntekijöistä huolta ja että he pysyvät meidän työmarkkinoilla mahdollisimman pitkään. [Leena Meri: Kyllä on!] Tämänkin esityksen kanssa on tärkeää, että me seurataan koko ajan vaikutuksia ihmisten toimeentuloon ja sitä, miten näitä käytetään, ja sitten puututaan niihin asioihin, mikäli jostain ilmenee.

Haluan myös sanoa, että meidän työllisyysaste tällä hetkellä on meidän mittaushistorian kaikkein korkeimmillaan, ja jos katsotaan hallituskauden alkua, meillä on noin 100 000 työllistä enemmän kuin hallituskauden alussa. [Leena Meri: No en nyt moittinut sitä!]

Mitä tulee edustaja Meren keppi tai porkkana -kommenttiin, niin sivuutitte kyllä ihan täysin sen, että teidän aikana säädettiin muun muassa aktiivimallia ja monia muita keppilainsäädäntöjä työttömille, [Leena Meren välihuuto] jotka me tällä hallituskaudella olemme purkaneet. Nimenomaan meidän työllisyyspolitiikka ei ole perustunut viime kauden keppipolitiikkaan vaan nimenomaan työllisyyden vahvistamiseen, tukemiseen ja kannustamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pekonen.

17.46 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut hyvin esiin se, että meidän tarvitsee vahvistaa ikääntyneiden ihmisten työelämässä olemista ja työelämässä pysymistä, ja sen takia on äärimmäisen tärkeää, että me keskitytään jatkossa erityisesti työkyvyn parantamiseen, työhyvinvoinnin ylläpitämiseen ja myöskin työssäjaksamiseen.

Edustaja Satonen puhui tässä hyvin osatyökykyisistä ja osatyökykyisyydestä. Meillä taitaa Suomessa olla yhdet Pohjoismaiden alhaisimmista luvuista osatyökykyisyyden suhteen, ja pitäisin itse sitä tosi tärkeänä, että niin siellä työelämän alkupäässä, kun on perhettä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

ja niin sanotut ruuhkavuodet, kuin toisaalta työelämän loppupäässä voitaisiin entistä enemmän tarjota työntekijöille osa-aikatyötä, jotta ihmiset pystyisivät myöskin paremmin yhdistämään työelämää ja perhe-elämää.

Tämän esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä, ja kuten edustaja Nurminen edellä totesi, niin työllisyys on kyllä tämän hallituskauden aikana parantunut upeasti. Tämä eläkeputken poistaminen ei ole ollut vasemmistoliitolle mitenkään mieluinen asia, mutta todettakoon tässä myös se, että jos edustajat täällä salissa ovat huolissaan siitä, että ikääntyneet ihmiset eivät pysy siellä työelämässä tai heitä työnantajien toimesta laitetaan ulos työpaikoilta, niin tämä eläkeputki on yksi semmoinen asia, mikä on ikään kuin ollut siihen syyllinen. [Leena Meren välihuuto] Eli kun työpaikoilla käynnistetään yt-neuvotteluita, on tarvetta vähentää syystä tai toisesta työntekijöitä, niin ensimmäiseksi katsotaan ne työntekijät, joilla on niin sanotusti mahdollisuus päästä putkeen, mutta haluan huomauttaa, että kaikille työntekijöille tämä ei ole mieluinen vaihtoehto. Kuten edustaja Satonen totesi, niin se vaikuttaa eläkekertymään mutta moneen muuhunkin asiaan, ja sen takia pidän ihan perusteltuna tätä esitystä.

Erityisesti tämä esitys, jossa vasemmiston vaikutuksesta on saatu tämä muutosturvaraha, joka sitten ehkäisee ikääntyvien työntekijöiden irtisanomisia, on äärimmäisen hyvä tässä paketissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

17.49 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Se, että tämä esitys vähentäisi ikääntyvien irtisanomista, ei tule käytännössä toteutumaan, koska jos sanotaan, että ennen ovat voineet jäädä pois nämä, jotka pääsevät lisäpäiville, niin nythän työnantaja voi sanoa, että no, on tämä muutosturvapakettin sääntö ja voi sillä keinolla pistää yli 55-vuotiaat ulos sieltä ja voi viitata tähän muutosturvapakettiin, joka on omavastuullisesti, siis työnantajalle, halvempi vaihtoehto kuin se, että ihminen pääsee lisäeläkepäiville. Se riippuu ihan siitä, kenenkä kannalta asioita tarkastellaan, kenelle tämä on edullinen. Kokoomuksen kannan ymmärrän kyllä, sen, miltä kannalta asioita tarkastellaan, mutta perussuomalaiset katsovat tätä asiaa tämän yksittäisen työntekijän kannalta. Ikääntyneitä työntekijöitä on helppo lempata yrityksestä ulos, koska heillä on monesti parempi palkka. Yritys saa nuorempia työntekijöitä paljon halvemmalla sinne ja mahdollisesti vielä näitä muualta, kolmansista maista tai muualta Euroopasta tulevia, jotka tulevat sitten tosi edullisesti. Totta kai yrityksen kannattaa sanoa näitä ikääntyviä työntekijöitä irti tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä ja vähän ajan päästä palkata sitten uusia, nuoria. Sopii varmasti oikein hyvin kokoomukselle, voin kyllä kuvitella.

Toistan vielä sen, että tämä oikeus siirtyä osittaiselle työajalle omakustannushintaan ja mahdollisella työnantajan suostumuksella, on aivan turha lakipaketti, koska tämä mahdollisuus on olemassa jo tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lehto.

17.50 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Pekonen ja edustaja Nurminenkin täällä puolustelevalle näitä huonoja lakiesityksiä sillä, että työllisyys on parantunut tämän hallituksen aikana. Kyllä, mutta se on aikaisemmasta, ihan muista syistä, eli kun maailmantalous on lähtenyt nousuun vuosia sitten, niin Suomi on tullut perässä ja se on näky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

nyt nyt täällä työllisydessä, kun on vientikin vetänyt entistä enemmän, mutta nyt, kun taas talous sakkaa, niin se työllisyys lähtee alaspäin, ja sitten tulee tämä hallituksen, tämän Marinin hallituksen, tuoma aktiivimalli kakkonen ja sitten tämä [Leena Meri: Niin, Nurminen!] eläkeputken leikkaus. Nämä tulevat niihin ikääntyviin työntekijöihin sitten iskemään entistä kovemmin.

Me tiedetään, että työnantaja saa nyt halvemmalla irtisanoa sen ikääntyneen työntekijän. Useasti ikääntyneellä työntekijällä voi olla pikkasen, vähän remppaa tai tällaista, ja se työnantaja katsoo, että pistetäänpä tuo pois, kun se on entistä halvempi pistää pois, ja sitten se on siellä aktiivimalli kakkosta, kirjeitä täyttelemässä, kun työpaikkoja ei ole mutta on pakko olla siellä. Te laitate nyt vähän nöyrytymään tätä ikääntynyttä työväestöä ja väitätte, että tämä on heidän parhaaksensa. Nyt te selitätte tätä vähän toistepäin. Tämä työllisyyden parantaminen ei ole teidän ansiotanne, mutta tämä työntekijöiden ja työttömien kyykyttäminen on teidän ansiotanne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.52 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ihan vielä lyhyesti tähän edustaja Juuson puheenvuoroon. Tämä ei ole ihan nyt rakettitiedettä, vaan tätä eläkeputken ikärajaa on nostettu jo useita kertoja — mihin täällä myöskin edustaja Nurminen viittasi — ja siitä on ihan kiistatonta tutkimusnäyttöä, että joka kerta, kun tätä eläkeputken ikärajaa on nostettu, niin työurat ovat pidentyneet ja työllisyys on kasvanut. Eli ei ole siis käynyt niin, että se olisi automaattisesti johtanut näiden ikääntyneiden irtisanomiseen, vaan aivan päinvastoin, kuten Pekonen täällä sanoi.

Monissa pörssiyhtiöissä on ollut ihan yleinen käytäntö, että jos väkeä täytyy vähentää, niin ensin katsotaan ne, jotka pääsevät eläkeputkeen, ja ne pistetään ensimmäisenä pois, ja sen jälkeen ruvetaan sitten lopuista miettimään, ketä pistetään pois. Jos nämä kaikki ovat samalla viivalla, niin on ihan varma, että niitä kokeneita, osaavia työntekijöitä ei kyllä ensimmäisenä pois pistetä, ei ainakaan joka firmasta. Mutta toki on tärkeätä, että sitten on tämä muutosturvan koulutusmahdollisuus olemassa, että pääsee muualle.

Ja tällä hetkellä me eletään työvoimapulapulan aikaa — toki voi olla, että suhdanteet muuttuvat, mutta tällä hetkellä meillä on 240 000 työpaikkaa avoimena, niin että kyllä töitä on varsin hyvin tarjolla osaajille. Ja suurimmalla osalla niistä, jotka ovat pitkän työuran tehneet, on hyvää, laajaa osaamista, niin että toivoisin nyt vähän realismia tähän ja ainakin sen, että tunnustettaisiin ne tutkimustulokset, jotka aiemmista päätöksistä ovat voimassa, eikä ihan mutu-tuntumalla heitettäisi näitä lausuntoja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

17.54 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tuli puhe tästä tutkimuksesta, niin tämän esityksen perusteluissa todetaan näin: ”Nykyistä lisäpäivien rahoitukseen kohdistuvaa irtisanovan työnantajan omavastuumaksua on arvioitu, ja suurempien yritysten kohdalla irtisanomiskustannuksen nousu vähensi siirtymiä työttömyyteen.” Nyt hallitus kuitenkin on päättänyt toimia tämän tutkimustiedon vastaisesti. Mikäli esitetty lainsäädäntö tulee voimaan, työnantajat tulevat säästämään keskimäärin noin puolet entisestä omavastuumaksusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 62/2022 vp sisältyvien 1.—12. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.